

лизацитъ до 1 и 2 години е най-голѣмъ. Причинитъ за неблагоприятното развитие на българския печатъ и за неговия кратъкъ животъ не сж малко. Споредъ П. Р. Славейковъ, тѣзи причини се дължатъ на липсата на единъ културенъ центъръ, който да поддържа вестниците; липсата на организирани общини; липсата на български владци, които като гръцкитъ да се грижатъ за печата; голѣмото невежество, скжперничество и незачитане на своето.¹⁾ Тѣзи причини наистина спъваха правилното развитие на българския печатъ, но тѣ не бѣха единственитъ.

Всѣки шо-годе образованъ човѣкъ, който вземаше участие въ просвѣтното, църковното или националното движение, искаше да помага на народа си и на националната кауза, като издаде нѣкой вестникъ или списание, често пѣти безъ да обмисли зрѣло изданието му, безъ срѣдства, съ набързо събрани отъ тукъ и тамъ пари. Това създаваше раздѣляне на сътрудническитъ сили, разпокъсване на материалнитъ срѣдства, разпрѣсване на малкото абонати между нѣколко вестници и списания. Наистина, броятъ на периодичнитъ издания съвсемъ не бѣше голѣмъ за нѣколко милионното българско население, но като се има предъ видъ неговата назадналостъ, поддържането на нѣколко периодични издания едновременно бѣше съвършено невъзможно. Освенъ това, нѣкои отъ първитъ публицисти, заразени отъ западно-европейската култура и влияние, съвсемъ не се съобразяваха съ ниското културно равнище и способностъ за възприемане у българския читателъ. Тѣ поднасяха често пѣти трудно смилаемъ материалъ. Една отъ причинитъ за пропадането на хубавото сп. „Български Книжици“ бѣше, споредъ свидетелството на самитъ членове на книжовната община, която го издаваше, неговата недостъпностъ за широкитъ народни маси.

Независимо отъ голѣмия процентъ необразовани хора, които се изключваха отъ читателския кръгъ, ония, които можеха да се ползватъ отъ печата (учители, свещеници, състоятелни българи др.), твърде често не плащаха абонамента си, първитъ поради лошото си материално положение, последнитъ — поради скжперничество и липса на любопитство. Нѣма вестникъ, който да не е публикувалъ по нѣколко списъци на неизправни абонати, макаръ че плащането на абонамента се смѣташе по онова време като принасяне лична жертва за народното дѣло.

Въ онази епоха преобладаваше, освенъ това, примитивното селско стопанство и липсваше индустрия и оживена търговия, които прѣко или косвено (чрезъ обявления), биха

¹⁾ Защо не вирѣе нашето вестникарство, в. „Турция“, 26 февруарий 1865 г. бр. 46.